

WEBVTT

X-TIMESTAMP-MAP=MPEGTS:132000,LOCAL:00:00:00.000

00:00.000 --> 00:06.400

Hej jag heter Pernilla Omérov
och jag arbetar med suicid

00:06.400 --> 00:10.900

prevention med fokus på insatser
i de personära arbetet.

00:10.900 --> 00:16.100

Jag också forskat inom
efterlevandestöd till personer

00:16.100 --> 00:19.860

som mist en anhörig genom
själv mord.

00:20.000 --> 00:22.900

Och i den här

00:22.900 --> 00:27.800

presentationen tänkte jag kort
beröra möjliga förklaringar till

00:27.800 --> 00:32.000

själv mord och vad som kan vara
viktigt och hjälpsamt för att

00:32.000 --> 00:35.020

upptäcka och motverka risken för
själv mord.

00:35.120 --> 00:36.900

Så har jag några bilder

00:36.900 --> 00:43.300

av förekomst och
efterlevandestöd, och sedan i slutet

00:43.300 --> 00:48.400

så avslutar jag med några länkar
till hemsidor där ni kan hitta

00:48.400 --> 00:52.920

mer information kring det här
som jag har berättat.

00:55.080 --> 00:57.280

Jag ska börja berätta

00:57.300 --> 00:59.900

kort om min

doktorsavhandling

00:59.900 --> 01:04.200
som fokuserade på stöd till
föräldrar som mist en son eller

01:04.200 --> 01:11.900
dotter genom självmord och i den här
studien som inkluderade 660

01:11.900 --> 01:17.400
föräldrar så var det många som beskrev
hur de brottades just med frågor

01:17.400 --> 01:20.040
kring om och varför.

01:20.820 --> 01:23.554
Föräldrarna berättade om hur de försökte

01:23.600 --> 01:25.200
förstå hur det kunde hända.

01:25.200 --> 01:33.100
Det här var ju fråga som kanske
inte ens personen som tog sitt

01:33.100 --> 01:39.300
liv hade kunnat svara, på det
finns sällan enkla förklaringar

01:39.300 --> 01:40.000
till självmord.

01:40.000 --> 01:44.420
Många faktorer som samverkar.

01:45.878 --> 01:49.878
Omkring hälften av föräldrarna i

01:49.900 --> 01:54.000
studien berättade att de hade
varit oroliga för sin son eller

01:54.000 --> 01:59.200
dotter psykiska ohälsa före
dödsfallet och

01:59.900 --> 02:05.600
Omkring hälften hade också varit rädda för
att barnet skulle ta sitt liv

02:05.600 --> 02:14.500
under månaden före barnen tog

sitt liv och ungefär hälften svarade

02:14.500 --> 02:19.000
också att de tror att deras son
eller dotter led av eller

02:19.000 --> 02:23.900
troligtvis led av ett
psykiatriskt tillstånd vid sin

02:23.900 --> 02:28.900
död, Men de beskrev också att
det var många olika faktorer som

02:28.900 --> 02:34.600
samverkar till den psykiska
ohälsan och att självmordet hade

02:34.600 --> 02:37.680
hänt just då.

02:40.200 --> 02:44.200
Ett självmord föregås ofta av

02:44.200 --> 02:50.500
många svårigheter, det är ju
svårigheter som blir övermäktiga för oss.

02:50.500 --> 02:54.500
Och svårigheterna de kan kallas
stressorer.

02:54.500 --> 02:59.300
Det kan ju vara till exempel
sjukdomar och tillstånd.

02:59.900 --> 03:05.400
Det kan också vara psykosociala
svårigheter som finns i

03:05.400 --> 03:09.400
omgivningen som förstärker och
hos orsakar stress.

03:09.400 --> 03:15.600
Det kan vara i skolan eller hemma och de här stressorerna kan ju
också

03:15.600 --> 03:20.200
utgörs av förluster som
dödsfall eller att man har

03:20.200 --> 03:25.300
förlorat en förmåga som påverkar

ens möjlighet att klara sig

03:25.300 --> 03:29.700
själv och de här svårigheterna
eller stressorererna

03:29.700 --> 03:36.600
Det kan vara sånt som skulle
kunna bryta ner eller knäcka de

03:36.600 --> 03:41.300
flesta av oss eller också kan
det vara svårigheter som för de

03:41.300 --> 03:45.760
flesta utomstående kan te sig
mindre allvarliga.

03:45.940 --> 03:47.700
Så det är just

03:47.700 --> 03:52.800
upplevelsen hos personen som har
varit med om de här händelserna

03:52.800 --> 03:54.900
eller lever den här situationen.

03:59.800 --> 04:06.300
Vid psykiatriska tillstånd så kan
känslor förstärkas och förvrängas.

04:06.300 --> 04:13.100
Vid depression så kan till
exempel negativa upplevelser

04:13.100 --> 04:19.000
förstärkas och det påverkar
både vårt minne och hur vi

04:19.000 --> 04:26.100
hur vi uppfattar nuet och hur vi tänker om
framtiden och depressionen,

04:26.100 --> 04:31.000
det är en skicklig lögnare som kan få oss
att tvivla på oss själva och på

04:31.000 --> 04:35.360
andra och på livet självt.

04:35.740 --> 04:38.700
Som människor så kan vi stå emot

04:38.700 --> 04:43.700
mycket lidande och smärta om vi
tror att det kan vända.

04:43.700 --> 04:50.000
Så att det är just den här upplevelsen
av att något är outhärdligt i kombination

04:50.000 --> 04:56.140
med att vi tänker att det inte
kan bli bättre, som kan bli farlig.

05:01.380 --> 05:06.500
Ett självmordsförsök
föregås ofta av känslor som

05:06.500 --> 05:13.600
nedstämdhet hopplöshet, ångest
och depression och det kan vara

05:13.600 --> 05:18.600
som till följd av sjukdomar och
tillstånd, förluster och kriser

05:18.600 --> 05:25.200
eller psykosociala svårigheter,
oftast en kombination av de här

05:25.200 --> 05:26.700
olika stressorererna.

05:28.780 --> 05:35.200
De här svårigheterna kan ju
ha påverkat oss en längre

05:35.200 --> 05:42.300
tid eller också så kan det här
drabba oss i samband med en akut

05:42.300 --> 05:48.300
och plötsligt kris, oavsett om det
har varit under en lång tid om

05:48.300 --> 05:54.400
det är något plötsligt så brukar
självmord utlösas av en händelse.

05:57.200 --> 05:59.780
Och självmord händer

05:59.800 --> 06:04.300
även utan att personen har tänkt
på döden eller självmord innan

06:04.300 --> 06:10.400
om till exempel en person
överväldigas av känslor och

06:10.400 --> 06:19.000
samtidigt befinner sig på en farlig plats,
då kan ett självmord hända efter

06:19.000 --> 06:24.900
en impuls handling, så att det är
viktigt att göra miljön så

06:24.900 --> 06:29.000
säker som möjligt för att minska
risken för det här som man

06:29.000 --> 06:33.100
ibland också kallas för
psykologiska olycksfall i

06:33.100 --> 06:38.560
samband med att vi överväldigas
av de här känslostormarna.

06:39.340 --> 06:40.700
Om man har

06:40.700 --> 06:45.900
en person där man är rädd för
att personen ska kunna ta sitt

06:45.900 --> 06:48.800
liv Så är det till exempel
väldigt viktigt att man

06:48.800 --> 06:51.300
omhändertar vapen.

06:51.300 --> 06:56.900
Det är också viktigt att försöka
ta bort till exempel läkemedel

06:56.900 --> 06:59.300
så att de inte finns inom
räckhåll för en person

06:59.700 --> 07:04.440
som är väldigt upprörd och
mår psykiskt dåligt.

07:08.740 --> 07:17.000
Det finns en myt om att den som talar
om självmord inte tar sitt liv,

07:17.000 --> 07:22.600
men det är inte sant, för att
både personer som döljer sina

07:22.600 --> 07:27.000
självordstankar och personer
som hotar med att ta sitt liv,

07:27.000 --> 07:33.300
tar sitt liv, så att det är
viktigt att följa upp alla slags

07:33.300 --> 07:41.300
tecken och tecken kan vara att man
skadar sig själv eller att man

07:41.300 --> 07:45.600
gör ett självmordsförsök, men
det kan också vara skriftlig

07:45.600 --> 07:51.000
eller muntlig kommunikation som
till exempel att personer

07:51.000 --> 07:56.900
skriver eller säger att jag tar
livet av mig om om jag inte blir

07:56.900 --> 07:59.600
inlagd, eller jag tar livet av mig om jag inte

07:59.700 --> 08:07.000
får hjälp med de här smärtorna,
det kan också vara förberedelser

08:07.000 --> 08:11.700
som att personen samlar på
tabletter eller läser på

08:11.700 --> 08:16.300
internet om metoder för att
kunna ta sitt liv eller att

08:16.300 --> 08:20.400
personen befinner sig på platser
där man kan ta sitt liv.

08:22.200 --> 08:26.600
Ofta finns det en annan förklaring till
den här kommunikationen,

08:26.600 --> 08:35.200
för det är vanligt att vi människor pratar
om döden och olika saker som kan

08:35.200 --> 08:41.800

kopplas till det, så det viktiga är att man vågar och fråga vad det här står för,

08:41.800 --> 08:48.400

vad det här handlar om, det är också viktigt att följa upp symtom som

08:48.400 --> 08:51.400

kan tyda på psykisk ohälsa.

08:53.720 --> 08:57.340

Symtom som är vanliga vid psykiatriska

08:57.400 --> 08:59.700

är exempelvis

08:59.700 --> 09:08.800

oro, ångest, förtvivlan, nedstämdhet, hopplöshet, rädsla och sömnproblem

09:09.400 --> 09:14.600

och det är också vanligt att man känner sig ensam och värdelös då

09:14.600 --> 09:20.300

de här symptomen kan göra det svårt att hitta sin tillvaro och

09:20.300 --> 09:28.000

sin plats i tillvaron, ibland så behöver man kämpa med att förstå

09:28.000 --> 09:31.700

sin omgivning och att att göra sig förstådd och det här är

09:31.700 --> 09:37.000

oerhört påfrestande så det är också vanligt att man blir

09:37.000 --> 09:41.200

väldigt trött och utmattad och men också det här just för att

09:41.200 --> 09:48.900

förtvivlan som ibland visar sig som ilska och vredesutbrott och

09:48.900 --> 09:50.200

det här är också symptom.

09:50.200 --> 09:53.800

Det behöver inte vara psykisk ohälsa eller psykiatriska

09:53.800 --> 09:58.200
sjukdomstillstånd utan de här symptomen är också vanliga om en

09:58.200 --> 09:59.500
person befinner sig i en svår

09:59.700 --> 10:05.100
livssituation som skapar den här ohälsan, till exempel om man är

10:05.100 --> 10:11.340
utsatt för mobbing eller andra kränkningar eller våld i nära relation.

10:16.720 --> 10:20.500
När livet domineras av

10:20.500 --> 10:23.300
den här nedstämdheten och hopplösheten.

10:23.300 --> 10:28.400
Då är det ju väldigt vanligt att man tänker på döden som en befrielse

10:28.400 --> 10:33.300
och det är också vanligt att man tänker på självmord som en

10:33.300 --> 10:39.900
möjlighet och på så sätt så är självmordstankar normalt, för

10:39.900 --> 10:43.500
det är ju ett sätt att hantera ångest och känna att man alltid

10:43.500 --> 10:48.800
kan ta kontroll i alla lägen, så det är inte farligt att ha

10:48.800 --> 10:55.700
självmordstankar om de stannar vid tankar, men om en person börjar

10:55.700 --> 10:56.700
planera och förbereda.

10:56.700 --> 10:59.500
hur personen kan

10:59.600 --> 11:04.300
ta sitt liv, då behövs
professionell hjälp för att

11:04.300 --> 11:08.640
bryta det här beteendet för att
det kan bli livsfarligt.

11:09.320 --> 11:14.300
Det är därför viktigt att fråga om
tankar och planer på självmord.

11:15.820 --> 11:20.300
Och studier visar att personer som
har brottats med

11:20.300 --> 11:24.800
självordstankar, att de oftast
välkomnar det här att att få

11:24.800 --> 11:29.620
berätta också får prata om det
här tillsammans med någon.

11:31.200 --> 11:37.100
I slutet av presentationen så
kommer jag med länkar till sidor där man också

11:37.160 --> 11:42.060
kan få tips om hur man kan fråga
om självmord.

11:44.620 --> 11:52.800
Det är vanligt att personer med psykisk ohälsa döljer sina problem
på grund av

11:52.800 --> 11:57.500
skam och skuld känslor och det är
också svårt att prata om

11:57.500 --> 11:59.600
utsatthet och tankar på död och

11:59.600 --> 12:05.500
självord rent allmänt, så
därför är det viktigt att man

12:05.500 --> 12:11.300
vågar fråga och försöker fånga upp
om det är någon signal som kan

12:11.320 --> 12:19.540
tyda på bristande livslust eller

att man upplever något som outhärdligt, någon smärta.

12:19.700 --> 12:25.600

Bara det här att våga
fråga om sånt som är svårt.

12:25.600 --> 12:30.400

Det ger signaler om att personen
är värdefull och att man tänker

12:30.400 --> 12:34.900

att den har något viktigt att
berätta, att personen inte ensam

12:34.900 --> 12:41.600

och att andra vill hjälpa, också att
det här är vanligt att

12:41.600 --> 12:47.600

personer reagerar normalt på en
svår situation och att det finns

12:47.600 --> 12:51.000

någon som är beredd att lyssna
och dela det svåra.

12:55.640 --> 12:59.500

För det är viktigt att mötas av omsorg.

12:59.600 --> 13:05.800

En person som försöker att
förstå och en bra inställning är att

13:05.800 --> 13:11.700

tänka eller försöka tänka att
att varje person gör så gott den kan

13:11.700 --> 13:15.420

utifrån sina aktuella
förutsättningar.

13:16.540 --> 13:23.300

Vi människor vill göra gott och rätt om vi kan
och om vi får möjlighet, för att

13:23.300 --> 13:28.200

det är mycket känslor inblandat
när man mår psykiskt dåligt och

13:28.200 --> 13:33.900

man brottas med med självmord
problematik och det kan vara så

13:33.900 --> 13:42.500

att man är avvisande eller att man är
uppträder att man är

13:42.500 --> 13:49.300
blir arg och att då mötas av någon som
försöker förstå.

13:49.300 --> 13:54.800
behåller sig lugn och trygg är
jätteviktigt, att man försöker

13:54.800 --> 13:55.800
visa omsorg.

13:55.800 --> 13:59.500
Att personen är värdefull genom att
man visar sig

13:59.500 --> 14:05.700
intresserad och att man vågar fråga som jag sade förut.

14:05.700 --> 14:12.600
Man lyssnar lyhört och ger den här
möjligheten att få dela tankar

14:12.600 --> 14:18.100
och att bli lyssnad på, för att det är en
våldigt kraftfull åtgärd och att

14:18.100 --> 14:22.980
man tar alla sådana här uttryck på
förtvivlan, på största allvar.

14:24.200 --> 14:31.400
Att man försöker visa tilltro till
personen och att det kan bli

14:31.400 --> 14:38.300
bättre, för att de allra flesta personer som
har självmordstankar och

14:38.300 --> 14:42.000
självordsplaner och som har
försökt ta sitt liv.

14:42.000 --> 14:46.000
De kommer inte dö genom
självord för att de allra

14:46.000 --> 14:51.500
flesta överlever, så att det är
också viktigt att påminna sig om

14:51.500 --> 14:55.180

det är för att kunna känna
tilltro.

14:55.180 --> 14:57.467
Och viktigt att bekräfta att

14:57.500 --> 14:59.400
man säger man ser att det är svårt

14:59.500 --> 15:07.600
och att man förstår att personen kämpar och även om
man inte kan förstå hur det är

15:07.600 --> 15:13.800
till exempel att leva med en beroendesjukdom, eller en psykossjukdom

15:13.800 --> 15:17.700
som påverkar ens, hur man
uppfattar verkligheten så är det

15:17.700 --> 15:23.340
väldigt viktigt att visa respekt
för personen och personens upplevelse.

15:31.400 --> 15:37.800
Det är vanligt att man har svårigheter
med problemlösning att det ökar

15:37.800 --> 15:42.000
känslor av hopplöshet och risk
för självmord.

15:42.000 --> 15:47.200
Så att det är viktigt att fråga vad
personen behöver just nu och

15:47.200 --> 15:51.600
försöka hjälpa till att det kan
vara till stor hjälp och ibland så kan

15:51.600 --> 15:57.100
det vara små saker som små
praktiska saker som kan väldigt

15:57.100 --> 15:58.400
svåra när man har

15:58.660 --> 16:04.800
psykisk ohälsa och som för oss andra just då
är lätt att fylla i en blankett eller

16:04.800 --> 16:07.340
vad det kan vara för någonting.

16:09.505 --> 16:13.500
Att leva nära en person som

16:13.500 --> 16:17.600
riskerar att ta sitt liv är oerhört
påfrestande.

16:17.600 --> 16:26.700
Det finns också en gräns för hur
mycket man som närstående kan hjälpa

16:26.700 --> 16:31.600
och klara att hjälpa för att det
kan vara så påfrestande att det

16:31.600 --> 16:32.300
leder till ohälsa

16:32.300 --> 16:35.680
och sjukdom även hos den
närstående

16:37.260 --> 16:43.300
Vid psykiatriska tillstånd så behövs ofta
professionell hjälp att då får

16:43.300 --> 16:48.800
den närstående personen fokusera
på att försöka stödja personen

16:48.800 --> 16:53.300
som mår dåligt att etablera
kontakt och upprätthålla kontakt

16:53.300 --> 16:57.400
och det kan vara nog så svårt
det.

16:59.400 --> 17:06.000
För att undvika utmattning hos
närstående så är det bra att försöka

17:06.000 --> 17:12.900
fokusera på det som faktiskt
fungerar, de små stegen framåt

17:12.900 --> 17:18.300
och det är också viktigt att
vara omsorgsfull mot sig själv.

17:18.300 --> 17:23.200
Det är till exempel viktigt att
uppmärksamma vad vi säger till

17:23.200 --> 17:29.300
oss själva, för att vi skulle
inte vara lika hårda mot någon

17:29.300 --> 17:32.660
annan som vi är mot oss själva.

17:37.762 --> 17:39.262
Lika viktigt

17:39.300 --> 17:44.400
som att identifiera risken för
självmord är att förstärka

17:44.400 --> 17:46.300
individens skyddande faktorer.

17:48.040 --> 17:54.900
Det kan exempelvis vara omsorg
om en familjemedlem

17:55.880 --> 17:59.300
och under perioder med mycket
lidande och smärta.

17:59.400 --> 18:06.200
Så behöver fokus Ibland vara bara
på att stå ut lite till att,

18:06.200 --> 18:12.800
hitta stunder av smärtfrihet och
välbefinnande och det är viktigt

18:12.800 --> 18:18.800
att påminna sig hela tiden om
det finns nya sätt att hjälpa

18:18.800 --> 18:25.400
personer med psykisk ohälsa, det
kommer nya sätt hela tiden så

18:25.400 --> 18:30.500
att man kan behålla hoppet själv
när det det ibland känns tungt och

18:30.500 --> 18:35.100
svårt, så att man känner hopp
själv och att förmedla hopp om

18:35.100 --> 18:36.760
att förändring är möjligt.

18:38.176 --> 18:42.176
Och ett självmordsförsök och kontakten

18:42.200 --> 18:49.600
med vården kan ibland utgöra
vändningen mot återhämtning utan att

18:49.600 --> 18:54.500
självmordsförsöket upprepas, men
i andra fall så kan det vara

18:54.500 --> 18:58.100
kämpigt i många år och sedan
vända.

18:58.640 --> 19:02.600
Och man vet inte vad som är vändningen alla
gångar.

19:02.600 --> 19:08.700
Det kan vara någon hjälp som man
får från professionella eller något

19:08.700 --> 19:13.080
helt annat som personen hittade
i sitt liv.

19:13.160 --> 19:15.800
Samtidigt så är det

19:15.800 --> 19:19.800
viktigt att komma ihåg att
psykiatriska sjukdomstillstånd

19:19.800 --> 19:23.300
kan vara oerhört svåra.

19:23.300 --> 19:29.460
De är lika lika livshotande som
kroppsliga sjukdomar.

19:30.920 --> 19:39.700
Att många dör av psykiatriska
sjukdomstillstånd trots att alla

19:39.700 --> 19:43.240
omkring har försökt hjälpa så
gott man kan.

19:48.240 --> 19:57.700
Sett över tid så har självmorden
minskat, de har minskat i Sverige

19:57.700 --> 19:59.000
och de flesta

19:59.400 --> 20:04.800
västerländska länder, de har
även minskat bland äldre som

20:04.800 --> 20:09.700
annars har de högsta
självmordstalen, för det är män

20:09.700 --> 20:12.760
åldersgruppen 45 till 64 år

20:12.800 --> 20:21.700
och de som är över 64 år som
har de högsta självmordstalen i

20:21.700 --> 20:27.640
Sverige, alltså antal självmord per
100.000 personer.

20:27.860 --> 20:30.800
Ett observandum

20:30.800 --> 20:38.800
är att antalet självmord ökar i
åldersgruppen 15-24 år och att

20:38.800 --> 20:43.700
de också ökar bland kvinnor i
gruppen 25 till 44 år.

20:48.700 --> 20:51.100
År 2021

20:51.400 --> 20:57.700
så var det 1505 personer som
tog sitt liv i Sverige.

20:59.300 --> 21:07.100
På den här blå stapeln visar de
som identifierades eller som är

21:07.100 --> 21:14.300
registrerade som män och den
röda stapeln är kvinnor så att

21:14.300 --> 21:19.500
det är ungefär två tredjedelar av
de som tar sitt liv är män.

21:22.640 --> 21:32.500
För varje person som har tagit sitt liv så
är det inte bara tragedi för den

21:32.500 --> 21:34.900

personen utan omkring den personen

21:34.900 --> 21:40.200
finns minst omkring tio
personer vars liv för alltid

21:40.200 --> 21:43.340
kommer vara förändrat.

21:45.736 --> 21:49.736
Och de flesta
efterlevande kommer hitta

21:49.900 --> 21:53.200
tillbaka till hälsa
välbefinnande och meningsfullt

21:53.200 --> 21:59.300
liv, men sorgen kommer ju alltid
finnas där, men det är viktigt att komma ihåg

21:59.300 --> 22:04.300
med tiden så ska det bli
mindre mörkt och tungt.

22:05.560 --> 22:13.600
Känslor som nedstämdhet och plågsam
längtan ska med tiden skingras och ersättas

22:13.600 --> 22:17.740
med mer fina minnen och stunder
av välbefinnande.

22:19.060 --> 22:26.740
Och att professionellt stöd kan behövas
i samband med den akuta krisen.

22:26.800 --> 22:32.800
Och det är särskilt viktigt
att följa upp personer som har

22:32.800 --> 22:37.500
haft psykisk ohälsa tidigare,
för att det finns en väldigt

22:37.500 --> 22:42.500
stor risk att man återinsjuknar
till exempel i depressioner,

22:42.500 --> 22:46.400
ångesttillstånd eller
beroendesjukdom när man drabbas

22:46.400 --> 22:54.000

av den här traumatiska händelsen och det här professionella stödet

22:54.000 --> 22:59.200
det är viktigt att förstå att behoven ser ju otroligt

22:59.300 --> 23:04.300
olika ut att de kan skilja sig åt mellan familjemedlemmar.

23:06.300 --> 23:11.000
Många förlustdrabbade berättar också att de mest betydelsefulla

23:11.000 --> 23:17.000
stödet kom från stödföreningar såsom föreningen

23:17.000 --> 23:21.500
suicidprevention och efterlevandes stöd, SPES som jag

23:21.500 --> 23:25.000
också har en länk till sist i presentationen.

23:28.080 --> 23:33.700
Jag vill avsluta med en lärdom från studien med föräldrar som

23:33.700 --> 23:38.500
förlorat sin son eller dotter genom självmord och det är den här

23:38.500 --> 23:46.000
medvetenheten om människans sårbarhet, men också styrka att

23:46.000 --> 23:52.500
i ett slag så kan allt förändras för att aldrig mer bli som förut, men

23:52.500 --> 23:55.180
att det blir någonting annat som kan bli bra.

23:57.620 --> 24:03.400
Och flera förlustdrabbade föräldrar påminde mig också om vi som gemene man

24:03.400 --> 24:07.000
behöver bli bättre på att uppskatta det fina i livet

24:07.000 --> 24:13.740
medans det pågår, då vi ju
faktiskt endast är en kort tid på jorden.

24:17.620 --> 24:21.300
Det här var en kort
presentation.

24:21.300 --> 24:27.400
Men att det finns mer att läsa
på och här har jag några med

24:27.400 --> 24:33.640
hemsidor som jag tycker är
väldigt värdefulla som Suicide Zero

24:33.780 --> 24:38.400
och Mind och om
suicidprevention och

24:38.400 --> 24:42.200
efterlevandestöd på
Betaniastiftelsen och sen

24:42.200 --> 24:44.200
Riksförbundet för
suicidprevention och

24:44.200 --> 24:50.900
efterlevandestöd, Nationellt center för suicidforskning och
prevention vid Karolinska institutet

24:50.900 --> 24:58.600
där det finns mer om förekomst och
statistik också psykisk hälsa, ett

24:58.600 --> 24:59.980
kunskapsstöd

25:00.060 --> 25:04.600
för vårdgivare där man kan
läsa mer om både suicidprevention

25:04.600 --> 25:08.300
men också om olika psykiatriska
sjukdomstillstånd och hitta

25:08.300 --> 25:11.100
andra länkar

25:11.100 --> 25:14.620
till exempel kring
hur man kan tala om självmord.

25:17.460 --> 25:19.180
Tack så mycket